

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjon

2011/2175(INI)

22.11.2011

ARVAMUS

Esitaja: keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjon

Saaja: põllumajanduse ja maaelu arengu komisjon

Toiduainete raiskamise vältimine: toidutarneahela tõhususe suurendamise
strateegiad ELis
(2011/2175(INI))

Arvamuse koostaja: Anna Rosbach

PA_NonLeg

ETTEPANEKUD

Keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjon palub vastutaval põllumajanduse ja maaelu arengu komisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

- A. arvestades, et ELis ulatub toiduainete kadu tootmis-, koristusjärgses ja töötlemisetapis ning toidujäätmete hulk jaemüügi- ja lõpptarbimise etapis kokku 179 kilogrammini aastas inimese kohta¹;
 - B. arvestades, et toidu raiskamist Euroopa majapidamistes on võimalik vältida 60% ulatuses ning 20% toidust visatakse ära, sest kuupäevade märgistus toodetel on segadusttekitav²,
 - C. arvestades, et vaatamata viimaste aastakümnete külluslikule toiduainete tootmisele Euroopas ja Põhja-Ameerikas ei ole toidujäätmete teema olnud poliitikas esmatähtis, mistõttu on kogu toiduainete tarneahelas suurenenud toiduainete raiskamine; arvestades, et Euroopas ja Põhja-Ameerikas tekivad toidujäätmed peamiselt jaemüügi- ja lõpptarbimise etapis ning et arengumaades on vastupidiselt sellele põhiprobleemiks tootmis-, saagikoristus-, töötlemis- ja transpordietapis tekkivad kaod;
 - D. arvestades, et tarbija käitumise mõjutamine toiduainete vähema raiskamise suunas eeldab üldist tegevuspõhimõtete muutust, ent olukorda tuleks parandada juba ELi toiduainete tarneahelas nii toiduainete hoiustamise, transportimise kui ka turustamise etapis;
 - E. arvestades, et toiduainete raiskamine ei tähenda mitte ainult majanduslikku kulu, vaid on vastuvõetamatu ka eetilise ja ökoloogilise seisukohast vaadatuna;
 - F. arvestades, et toiduainete tootmine on seotud CO₂-heite kõrge taseme ning ressursside (sealhulgas maa ja vee) suure kasutusega;
 - G. arvestades ühtlasi, et ainuüksi Euroopas võrdub igal aastal saagikoristusjärgne kadu hinnanguliselt 4 miljardi euroga;
1. on veendunud, et toiduainete kadude vältimine peab olema esimeseks prioriteediks, sest toiduained on väärtuslik ja piiratud kaup ning miljonid inimesed kannatavad nälga;
 2. nõuab, et võetaks kasutusele meetmed, et vähendada toidukaupade raiskamist toiduainetööstuses, kaubanduses, avalikes restoranides, tervishoiuasutustes, koolides ja muudes asutustes, kuna mitmed biojätmete tüübid tekivad toidu tarbimisest inimühendustes;
 3. märgib, et kuna toiduainete raiskamise kohta puudub ühene määratlus, on statistiliste andmete kogumises suuri lahknevusi, mis raskendab tõhusate meetmete võtmist ELi ja riiklikul tasandil;
 4. on seisukohal, et ELi biojätmete poliitika tuleb nii eetilise kui ka ökoloogilise

¹ „Eeluuring toidujäätmete kohta EL 27 riikides”, Euroopa Komisjon, Pariis 2010, lk 11.

² Ajakiri Environment for Europeans, mida annab välja Euroopa Komisjoni keskkonna peadirektoraat, Luxembourg 2011, lk 8.

seisukohast lähtudes uuesti läbi mõelda ning sellele vastavalt kohandada;

5. tunnistab, et toiduainete raiskamise vähendamine on keskkonnale kasulik mitte ainult seetõttu, et see aitab vältida jäätmete kõrvaldamisega kaasnevat kahjulikku mõju, vaid see säästab ka tootmisele kuluvat energiat, vähendab saastet, vee- ja maakasutust ning aitab vältida mittesäästvate põllumajanduslike tootmistavade kahjulikke tagajärgi, nagu veereostus ja bioloogilise mitmekesisuse vähenemine;
6. on seisukohal, et toidujäätmete teket on võimalik suures osas vältida, kui tootmisahel hoida tarbija jaoks võimalikult lühikesena, kasutades tõhusat kohalikku tootmist ja turustamist, mis omakorda aitab kaasa toidu raiskamise vähendamisele;
7. väljendab muret seoses sellega, et tootmise keskkonnakulud ei kajastu tarbijahinnas proportsionaalselt;
8. palub, et komisjon esitaks seoses jäätmete raamdirektiiviga selged eesmärgid toidujäätmete vähendamiseks; palub komisjonil liikmesriikide jäätmetekke vältimise programmide, eesmärkide ja näitajate hindamisel vastavalt jäätmete raamdirektiivile pöörata erilist tähelepanu toidu raiskamise küsimusele; nõuab, et kõigi toiduga seotud seadusandlike algatuste mõjuhindangutes hinnataks ka nende algatuste mõju toidujäätmete tekkele;
9. palub liikmesriikidel oma jäätmetekke vältimise programmides pöörata erilist tähelepanu toidu raiskamisele ning võtta õiguslikke meetmeid, mille eesmärk on toidu raiskamise vältimine kogu tootmisahela ulatuses, sealhulgas jae- ja hulгимүүги etapis; märgib, et see peaks hõlmama ka jäätmetekke vältimise, jäätmete sorteerimise ja ümberjaotamise eesmärkide seadmist;
10. nõuab jäätmete raamdirektiivis sätestatud jäätmehierarhia ranget kohaldamist ka toidujäätmete puhul, mis hõlmab järgmist:
 - esmatähtis eesmärk on vältida jäätmete teket ning seega vähendada kasvuhoonegaaside heidet ja vee kasutamist,
 - järgmised ülesanded on korduskasutamine ja ringlussevõtt (nt kompostimine),
 - sellele järgnev samm hierarhias on jäätmete kasutamine biogaasi tootmiseks,
 - üksnes viimase võimalusena võib kasutada jäätmete põletamist või prügilasse ladestamist;
11. rõhutab vajadust suurendada biojäätmete ringlussevõtuga tegelevate ettevõtjate hulka ning kodumajapidamistelt vältimatute toidujäätmete, näiteks toiduainete kasutatavate osade kogumist; toetab selliseid meetmeid nagu kodune kompostimine ja bio-ringlussevõtt põllumajanduses;
12. on seisukohal, et inimeste tervise kaitsmiseks tuleb ennetavaid põhimõtteid kasutada eelkõige biojäätmete käitlemisel ja kasutamisel, eriti arvestades võimalust, et biojäätmel võivad kaudselt uuesti sattuda toitu/toiduahelasse ning neid võidakse kasutada

imporditavates toiduainetes ja söötades;

13. on seisukohal, et pakendamist tuleks optimeerida ja vähendada; märgib, et aruka pakendamise valdkonnas tuleks edendada teadusuuringuid ja innovatsiooni, et uurida eri toodete tegeliku „kõlblik kuni” tähtpäeva häid lahendusi;
14. on veendunud, et tuleks soodustada tarbijate ökoteadlikkuse arendamist keskkonnaressursside väärtustamise ja hoidmise suunas, et panna inimesed mõistma, kuidas iga tarbimisakt mõjutab keskkonda, milles me elame;
15. rõhutab, et äravisatud toiduainete tootmise, pakendamise ja transpordiga seotud kasvuhoonegaaside heitkogused on asjatult tekitatud lisaheide; märgib, et toiduainete tarnehela tõhususe parandamine toidujäätmete vältimiseks ja söögiks kõlbulike toidujääkide vähendamiseks on üks põhilisi kliimamuutuste leevendamise meetodeid;
16. on seisukohal, et üleliigsete toiduainete ostmise vältimiseks tuleks supermarketites ergutada kaalu järgi ja tarbija soovile vastavate portsjonite müüki;
17. nõuab uuringute läbiviimist selle kohta, kas eelnevalt kehtestatud õigusaktidest tulenevad ebavajalikud nõuded, mis sunnivad supermarketeid ja toidukauplusi ära viskama veel täiesti kõlbulikke toiduaineid;
18. mõnab, et toiduainete minemaviskamise üheks põhjuseks on see, et märke toiduaine minimaalse säilimisaja lõpptähtpäeva kohta viib tarbija segadusse, ta ei saa sellest aru või mõistab seda valesti; tuletab meelde, et tarbijale toidualase teabe esitamist käsitlevate õigusnormide kohaselt tuleb pakenditel avaldada minimaalse säilimisaja lõpptähtpäev või realiseerimise ja tarvitamise lõpptähtpäev ning säilitamis- ja käitlemistingimused; kutsub liikmesriike ja toiduainetööstuse ettevõtjaid üles korraldama teavituskampaaniad, et aidata tarbijal märgistustest aru saada ja minimaalse säilimisaja lõpptähtpäeva õigesti tõlgendada ning sel moel vältida tarbija eksiteele viimist; tunnistab aga, et toiduainete tootjad on õiguskindluse kaalutlustel säilimisaja lõpptähtpäeva määramisega eriti ettevaatlikud;
19. märgib sellega seoses toidule keskenduva teadmis- ja innovaatikakogukonna (KIC) rajamise olulisust, mis tegeleks muu hulgas toidu raiskamise ennetamisega;
20. on teadlik, et Euroopas, kus toitu raisatakse peamiselt jaemüügi ja lõpptarbimise etapis, tuleks jäätmete vähendamisele suunatud tegevuses panna rõhku parimate tavade vahetusele, toiduainete paremale töötlemisele ning ettevõtete ja inimeste käitumise parandamisele kogu toiduahela ulatuses, selle algusest lõpuni, et vähendada tunduvalt toidujäätmete hulka; on teadlik, et üksnes ELi ning selle liikmesriikide reguleerivate asutuste, tööstusettevõtjate ja tarbijaorganisatsioonide koordineeritud tegevusega on võimalik saavutada reaalseid tulemusi; nõuab sellega seoses, et komisjon ja liikmesriigid toetaksid teadlikkust tõstvaid meetmeid ning sellesuunalisi kampaaniaid, eriti selleks, et inimesed teadvustaksid tarbimise ja tootmise, kulude, jäätmete, tervise ja keskkonna vahelisi seoseid, kuid ka selleks, et harida noori ja õpetada neile juba varajasest lapsepõlvest, kuidas suhtuda toitu, toiduainete minemaviskamisse ja toidujääkidesse;
21. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles võtma ühise põllumajanduspoliitika reformiga seotud õigusaktide paketti meetmeid, mis käsitleksid toidujäätmete tekke vältimist

tootmise, saagikoristuse, toiduainete töötlemise ja transpordi etapis, ning võtma konkreetseid meetmeid selleks, et tõsta jaemüügi ja tarbimise etapis üldist teadlikkust ning suurendada tarbija vastutust;

22. palub komisjonil analüüsida kogu toiduahelat, et teha kindlaks, millistes selle osades raisatakse enim toitu ning milliseid lahendusi oleks võimalik toidu raiskamise vältimiseks rakendada;
23. palub komisjonil uurida, kui suur osa kogu toidu raiskamisest toimub juba saagi koristamise ajal; on seisukohal, et kui see osa on märkimisväärne, peaks komisjon esitama ettepanekud tegevuspõhimõtete ja meetmete kohta, mis aitaksid põllumeestel raiskamist hõlpsamini vältida;
24. on arvamusel, et toiduainete välisele kvaliteedile esitatavad nõuded, mis on kehtestatud Euroopa Liidu või selle liikmesriikide õigusaktidega või äriühingute rahvusvaheliste eeskirjadega ning mis kirjutavad ette iseäranis värskete puu- ja köögiviljade suuruse ja vormi, põhjustavad sageli nende asjatut müügitl kõrvaldamist, mistõttu raisatakse rohkem toiduaineid;
25. soovib avalikel asutustel, majutus- ja toitlustusettevõtetel, koolidel, haiglatel ja toidupankadel koguda kasutamata jäänud, kuid veel tarvitamiskõlblikke toiduaineid ja jagada neid puudustkannatavatele inimestele, kusjuures see oleks täienduseks olemasolevatele hoolekandesüsteemidele, mitte ei asendaks neid;
26. on veendunud, et uute tehnoloogiate areng, nagu arukad külmikud ja pakendamine nanotehnoloogia abil, võib toidu raiskamise vähendamisel palju kaasa aidata; nõuab, et komisjon pööraks oma teadusuuringute programmides toidujäätmete vähendamisele erilist tähelepanu;
27. palub jaemüügi ettevõtjatel võtta oma kohustusi seoses toidujäätmete tekke vähendamisega tõsiselt; palub lihtsustada näiteks turustusnormide nõudeid; kutsub komisjoni üles koguma ja avaldama parimaid tavasid, mis aitaksid vältida toidujäätmete teket Euroopa jaemüügi sektoris, ning leida praktilisi lahendusi tavapärase turustuskanalites enam mittemüüdivate toiduainetega tegelemiseks või nende jaotamiseks;
28. märgib, et toidu raiskamise küsimusega tuleks tegeleda ressursitõhususe valdkonnas, ning palub komisjonil esitada konkreetset algatused, mille eesmärk on toidu raiskamise probleemi käsitlemine juhtalgatuse „Ressursitõhus Euroopa” raames;
29. on sellega seoses seisukohal, et tuleks tõsta ELi elanikkonna toiduainete- ja toitumisealast teadlikkust üldiselt;
30. viitab oma 2010. aasta 6. juuli resolutsioonile komisjoni rohelise raamatu „Biojätmete käitlus Euroopa Liidus” kohta¹, eriti selle lõigetele 1–4, milles Euroopa Parlament nõuab, et komisjon esitaks konkreetse õigusakti ettepaneku vaid osaliselt toiduainetest koosnevate biojätmete käitlemise kohta;

¹ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2010)0264.

31. märgib, et kindlas koguses toidujäätmete teke võib olla oluline jätkusuutlik biomassi allikas, mida saab kasutada imporditud mittejätkusuutlikust puidust toodetud bioenergia asendamiseks;
32. peab biojäätmete ringlussevõttu kompostimise või biogaasi rajatistes töötlemise teel tunduvalt eelistatavamaks tegevuseks kui nende põletamist, mida tuleks vältida ning mis oleks vastuvõetav vaid jäätmehierarhiat järgides ja juhul, kui jäätmed on võimalikult suures ulatuses ära kasutatud;
33. rõhutab, et toidujäätmete kasutamise potentsiaal jäätmetest energia saamiseks ei tohiks mõjutada ega viivitada meetmete võtmist toidujäätmete probleemi endaga tegelemiseks;
34. palub komisjonil tagada, et toidutõhususe küsimus pälviks sama palju tähelepanu ja teavitamist kui energiatõhususe küsimus, sest need on mõlemad võrdselt tähtsad keskkonna ja meie tuleviku seisukohalt;
35. palub komisjonil kehtestada liikmesriikidele nõuded toidujäätmetega seotud aruandluse ja toidujäätmete koguse väljaarvestamise meetodite standardimise kohta, et tagada liikmesriikide tasandil võrreldavus;
36. palub komisjonil 2008. aasta jäätmete raamdirektiivis nimetatud soovitustest lähtuvalt kehtestada liikmesriikidele kindlad toidujäätmete tekke vältimise eesmärgid, mis moodustaksid osa liikmesriikidele 2014. aastaks seatavatest jäätmete tekke vältimise eesmärkidest;
37. nõuab biojäätmete lahuskogumise süsteemide väljatöötamist, nii et seda tüüpi jäätmeid saaks otstarbekalt kasutada ja võimalust mööda taaskasutada, ning palub komisjonil hinnata võimalikku soovitus liikmesriikidele: sisse seada toidujäätmete liigiti kogumise kord kodumajapidamistele ja/või toiduteenuste sektorile; märgib, et hinnata tuleks ka jäätmete liigiti kogumise ja nende käitlemise infrastruktuuri arendamiseks ette nähtud toetust.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	22.11.2011
Lõpphääletuse tulemus	+: 38 -: 0 0: 15
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	János Áder, Elena Oana Antonescu, Pilar Ayuso, Paolo Bartolozzi, Martin Callanan, Chris Davies, Esther de Lange, Anne Delvaux, Edite Estrela, Jill Evans, Karl-Heinz Florenz, Elisabetta Gardini, Gerben-Jan Gerbrandy, Julie Girling, Françoise Grossetête, Cristina Gutiérrez-Cortines, Satu Hassi, Jolanta Emilia Hibner, Dan Jørgensen, Karin Kadenbach, Holger Kraahmer, Jo Leinen, Corinne Lepage, Peter Liese, Kartika Tamara Liotard, Linda McAvan, Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė, Miroslav Ouzký, Antonia Parvanova, Mario Pirillo, Pavel Poc, Vittorio Prodi, Frédérique Ries, Anna Rosbach, Oreste Rossi, Dagmar Roth-Behrendt, Carl Schlyter, Richard Seeber, Theodoros Skylakakis, Bogusław Sonik, Salvatore Tatarella, Anja Weisgerber, Åsa Westlund, Glenis Willmott, Marina Yannakoudakis
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Miroslav Mikolášik, Alojz Peterle, Birgit Schnieber-Jastram, Renate Sommer, Bart Staes, Csaba Sándor Tabajdi, Michail Tremopoulos, Andrea Zanon